

SŁAWOMIR JANYSZEK, MAGDALENA SZCZEPANIK-JANYSZEK

ROŚLINNOŚĆ REZERWATU PRZYRODY „DŁUGOGÓRY”

Z Katedry Botaniki
Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu

ABSTRACT. The natural reserve “Długogóry”, situated near the town of Myślibórz in southern part of the western Pomeranian region, is a valuable element of the system of protected areas in Poland. The reserve covers the area of 120.36 ha. The main protected objects are: typical landscape of glacial moraine, with many small hills and many wetlands situated in local depressions between the hills; large amount of erratic stones, covered by rich moss and lichen communities; well preserved fertile beech forest with rare species of plants.

Key words: nature protection, beech forest, moraine

Wstęp

W województwie zachodniopomorskim znajduje się bardzo interesujący, pod wieloma względami, obiekt objęty ochroną prawną – rezerwat „Długogóry”. Jest on jedynym na terenie Pomorza Zachodniego rezerwatem, którego celami ochrony jest równocześnie zachowanie krajobrazu moreny czołowej z licznymi głazami narzutowymi oraz płatów buczyny pomorskiej, a także licznych oczek wodnych z roślinnością torfowiskową i bagienną.

Mimo że krajobraz czołowomorenowy jest chroniony w licznych rezerwach Pomorza, w szczególności na obszarze dwóch parków krajobrazowych – Szczecińskiego i Ińskiego, to w żadnym innym obiekcie nie podlega ochronie tak charakterystyczny dla rezerwatu „Długogóry” typ moreny pagórkowatej, zbudowanej z drobnopromiennych pagórków poprzeplatanych licznymi oczkami wytopiskowymi. Unikalną cechą geologiczną obszaru rezerwatu jest także skład litologiczny podłoża. Są to piaski pochodzenia lodowcowego, w których występują bardzo liczne kamienie i głazy narzutowe, osiągające niekiedy znaczne rozmiary.

Równie interesujące są lasy rezerwatu – głównie płaty buczyny pomorskiej (*Melico-Fagetum typicum*). Są one jednak stosunkowo ubogie florystycznie, szczególnie w porównaniu z buczynami chronionymi w innych rezerwach województwa zachodnio-

pomorskiego, zwłaszcza tych, które znajdują się na terenie Puszczy Bukowej. Ubóstwo florystyczne buczyn rezerwatu „Długogóry” nie jest jednak objawem degeneracji roślinności, lecz wynika z mniejszego niż w innych obiektach zróżnicowania siedliskowego buczyn i mniejszej żyzności porastanych przez nie gleb.

Harmonijnie ukształtowany krajobraz, składający się z dobrze zachowanych, trudno dostępnych dla człowieka lasów, licznych zabagnień i zatorfiń oraz bardzo wielu głazów narzutowych, obfituje w zróżnicowane mikrosiedliska i stwarza doskonale warunki do niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów ekologicznych. Co za tym idzie – rezerwat jest doskonałą ostoją dla wszystkich gatunków występujących w sposób naturalny w lokalnych ekosystemach leśnych. Dlatego obiekt o takich walorach, chroniący wszystkie składniki krajobrazu, należy traktować jako bardzo wartościowy element regionalnego systemu obszarów chronionych.

Położenie rezerwatu i charakterystyka fizjograficzna terenu

Rezerwat znajduje się w województwie zachodniopomorskim, powiecie myśliborskim, gminie Myślibórz, na terenie Leśnictwa Chłopowo i Nadleśnictwa Różańsko. Należy do kategorii rezerwatów krajobrazowych (Czubiński i in. 1977), został utworzony 20 sierpnia 1991 roku, a jego łączna powierzchnia wynosi obecnie 120,36 ha.

Obiekt ten jest położony przy północnej granicy Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wysoczyzna Gorzowska”, a około 15 km na północ od niego przebiega południowa granica Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Myśliborsko-Barlineckie”.

Teren rezerwatu jest fragmentem lasu bukowego, będącego częścią większego, zwarteo kompleksu leśnego.

Rezerwat leży na pograniczu strefy moreny czołowej oraz wysoczyzny morenowej falistej, wytworzonych w fazie pomorskiej zlodowacenia bałtyckiego. Bardzo charakterystyczną cechą krajobrazu jest obecność licznych, niewielkich, bezodpływowych zagłębień, w większości wypełnionych wodą lub osadami torfowymi. Innym rysem charakterystycznym jest uderzająco wielka liczba dużych kamieni i głazów narzutowych występujących na omawianym terenie. Na powierzchniach leśnych są one rozproszone, natomiast na polach uprawnych i w zalesieniach porolnych, w otoczeniu rezerwatu, głazy te zostały usunięte z pól i zrzucone na obrzeżach wspomnianych oczek wodnych.

Ogólna charakterystyka szaty roślinnej

Roślinność rezerwatu stanowi kompleks różnych typów ekosystemów związanych z krajobrazem czołowomorenowym. Najważniejszym z nich jest rozległy obszar powierzchni leśnych reprezentujących zespół żyznej buczyny niżowej, zwanej inaczej buczyną pomorską (*Melico-Fagetum* = *Galio odorati-Fagetum*). We wnętrzu jej płatów, wypełniając dna licznych, bezodpływowych zagłębień, wykształcają się fitocenozy wodne i bagienne. W zależności od wielkości zagłębienia i warunków edaficznych, wodnych oraz świetlnych są to torfowiska przejściowe lub przypadkowe agregacje

gatunków szuwarowych i rzęsy wodnej. W obrębie największego z oczek wodnych wykształciły się także niewielkie płaty zbiorowisk roślinności zanurzonej.

Flora rezerwatu składa się z taksonów typowych dla mezotroficznych lasów liściastych, znaczący jest także udział wilgociolubnych gatunków eutroficznych łożowisk, szuwarów oraz namulisk, jak również gatunków torfowisk przejściowych. Z grupy gatunków typowych dla żyznych buczyn występują tu m.in.: perlówka jednokwiatowa (*Melica uniflora*), kostrzewa leśna (*Festuca altissima*) i żankiel zwyczajny (*Sanicula europaea*). Niestety, na terenie rezerwatu nie stwierdzono najrzadziej spotykanego gatunku charakterystycznego żyznej buczyny – żywca bulwkowego (*Dentaria bulbifera*). Znamioną cechą flory jest niewielka liczba antropofitów, występujących przy tym z niewielkim pokryciem. Spośród roślin runa jedynie niecierpek drobnokwiatowy (*Impatiens parviflora*) oraz rdestowiec ostrokończysty (*Reynoutria japonica*) występują liczniej we wnętrzu rezerwatu. Drugi z wymienionych gatunków tworzy tam jednak własne zbiorowiska i nie wnika do fitocenoz naturalnych. Spośród obcych geograficznie gatunków dendroflory na terenie dzisiejszego rezerwatu występują: dąb czerwony (*Quercus rubra*), dagleżja zielona (*Pseudotsuga taxifolia*), sosna wejmutka (*Pinus strobus*), modrzew europejski (*Larix decidua*) oraz świerk pospolity (*Picea abies*). Dwa ostatnie gatunki, aczkolwiek rodzime w granicach Polski, na omawianym terenie rosną bezsprzecznie poza naturalnymi granicami swych zasięgów. Obce gatunki drzew nie tworzą tam jednak odnowień, a ich siewki spotyka się rzadko i pojedynczo.

Walory ekologiczne krajobrazu

Pod względem udziału różnego typu ekosystemów rezerwat „Długogóry” jest przykładem krajobrazu naturalnego, o niewielkim zróżnicowaniu pod względem czynników makrosiedliskowych, natomiast bardzo dużym zróżnicowaniu mikrosiedliskowym. Krajobraz przyrodniczy rezerwatu budują następujące typy ekosystemów i ich fitocenozy:

- a) żyznych lasów bukowych – w większej części reprezentujących obecnie fazę odnowienia drzewostanu, porastających czołowomorenowe wzgórza o rzeźbie drobno-promiennych pagórków,
- b) lasów świerkowych, młodników sosnowych i innych lasów zastępczych z udziałem gatunków obcych, na siedliskach żyznych buczyn,
- c) torfowisk przejściowych wykształconych w najbardziej rozległych podtopionych zagłębieniach,
- d) szuwarowe, wykształcone na obrzeżu torfowisk oraz samodzielnie, w licznych mniejszych zagłębieniach,
- e) tak zwane zbiorowiska związane, czyli zbiorowiska gatunków epifitycznych episylicznych i epilitycznych na pniach drzew, próchniejących kłodach i bardzo licznych na tym terenie głazach narzutowych, trwające dzięki warunkom klimatycznym, kształtowanym przez pozostałe kategorie ekosystemów.

Tak zbudowany układ zbiorowisk stanowi harmonijną całość. Większość komponentów ma charakter naturalny, a wpływ antropopresji zaznacza się tylko w istnieniu sztucznych drzewostanów świerkowych, sosnowych i drzew egzotycznych.

Opis roślinności i flory rezerwatu

Roślinność i flora „oczek wodnych”

Charakterystyczne dla rezerwatu „oczka wodne” to liczne bezodpływowe zagłębienia, zatapiane i w większej części stale wypełnione wodą opadową. Wykształcone na ich obszarach ekosystemy można zaliczyć do pięciu typów:

– Otwarte zbiorniki typu stawowego – na terenie rezerwatu istnieje jeden taki zbiornik. Dzięki stosunkowo dużej powierzchni, silnemu oświetleniu i otwartemu lustru wody, w jego toni rozwijają się zbiorowiska roślin zanurzonych (głównie mchu *Fontinalis antipiretica* oraz rdestnicy pływającej *Potamogeton natans*), a na obrzeżach – wąskie pasy szuwarów pałki szerokolistnej (*Typha latifolia*) i turzycy prosoawatej (*Carex appropinquata*);

– Torfowiska przejściowe – wykształcające się w stosunkowo największych i stale podtopionych zagłębieniach, które są wypełnione osadami torfu mszystego i torfowcowego. Na nich, w częściach centralnych, rozwijają się niewielkie płyty bagiennnej brzeziny (*Betuletum pubescentis*), a na obrzeżach – zbiorowiska torfowisk przejściowych (zespół czermieni błotnej – *Calletum palustris*), zbiorowiska szuwarów wielkoturzycowych wczesnych stadiów łądowacenia zbiorników wodnych (pło szalejowe – *Cicuto-Caricetum pseudocyperi*, szuwar turzycy dzióbkiwatej *Caricetum rostratae*) oraz mszyste postaci łożowisk (*Salicetum pentandro-cinereae*);

– Niewielkie, mocno ocienione, płytkie zabagnienia, wypełnione osadami organicznymi, na których rozwijają się fragmentarycznie wykształcone zbiorowiska torfowisk przejściowych (głównie zespół czermieni błotnej *Calletum palustris*) oraz szuwarów (pło szalejowe *Cicuto-Caricetum pseudocyperi*) i łożowisk (*Salicetum pentandro-cinereae*);

– Całkowicie zacienione zbiorniki z lustrem wody pokrytym przez zbiorowisko rzęsy drobnej (*Lemna minor*) lub pozbawione roślinności;

– Rozległe, płytkie zabagnienie, położone w luce drzewostanu. Dobrze oświetlone, jednak z lustrem wody zajęętym całkowicie przez zbiorowiska rzęsy drobnej (*Lemna minor*).

Roślinność poszczególnych oczek wodnych reprezentuje poszczególne fazy wypłykania i zarastania tych zbiorników, poczynając od zagłębień wypełnionych wodą, przez takie, gdzie misa jest wypełniona osadami organicznymi, na których złożach, w centralnej części, rozwija się „wyspa” budowana przez gatunki szuwarowe i gatunki torfowisk przejściowych, a następnie przez kępy łożowisk. „Wyspy” owe, w miarę rozwoju roślinności, rozrastają się ku brzegom zbiorników, a w ich centralnych częściach pojawiają się poduchy torfowców lub nawet gatunki torfowisk wysokich (np. *Eriophorum vaginatum*). Ostatnim etapem zarastania oczek jest wykształcenie się płatów brzeziny bagiennnej (*Betuletum pubescentis*), która jest w tych zagłębieniach zespołem klimaksowym. Należy zaznaczyć, że oczka wodne są siedliskiem licznych gatunków bagiennych i torfowiskowych, które stanowią znaczącą i odrębną grupę we florze rezerwatu.

Zbiorowiska leśne

Roślinność rezerwatu została ukształtowana na skutek trwającej od wielu lat typowej gospodarki leśnej. Niemal całość powierzchni leśnych reprezentuje zespół roślinny zgodny z siedliskiem (żyzna buczyna niżowa – *Melico-Fagetum*). Skład gatunkowy

drzewostanów jest w większości zgodny z siedliskiem i potencjalną roślinnością naturalną. Zbiorowiska te nie wykazują żadnych znamion degeneracji zespołów. Na niewielkich powierzchniach skład gatunkowy drzewostanów jest zniekształcony przez domieszkę sosny lub modrzewia, niekiedy także daglezi. Jednak dzięki dobrze rozwiniętemu dolnemu piętru drzewostanów, składającemu się głównie z buka, także i te powierzchnie nie noszą wyraźnych znamion degeneracji i mimo że są nieco zubożałe florystycznie, można je zaliczyć do zespołu żyznej buczyny. W miarę naturalnego wypadania obcych gatunków, płaty te powinny powracać do stanu zgodnego z roślinnością potencjalną.

Pod względem struktury wiekowej drzewostany rezerwatu reprezentują w większości stadium odnowienia. Drzewostan główny jest na niemal całej powierzchni rozluźniony – przede wszystkim na skutek cięć prześwietlających przeprowadzonych bezpośrednio przed utworzeniem rezerwatu (nastąpiło to przed 10 laty). Zainicjowane wówczas odnowienia bukowe tworzą w tej chwili zwarte, gęste podrostry i młodniki, ulegające naturalnym procesom różnicowania się i selekcji. Procesy te, jak również naturalne zamieranie pojedynczych starych dębów i buków, powinny pozostać niezakłócone. Dzięki istniejącemu dzisiaj mozaikowatemu układowi odnowień istnieje bowiem rzadko pojawiająca się szansa wykształcenia się w krótkim czasie takiej struktury wiekowo-przestrzennej lasu, która przypominać będzie układy typowe dla lasów pierwotnych, kształtujące się całkowicie bez wpływu człowieka. Należy dodać, że obserwowane dzisiaj ubóstwo runa w młodnikach bukowych oraz ich „zaniedbany” wygląd, który może razić oczy obserwatora przywykłego do ładu panującego w wypielęgnowanych odnowieniach lasów gospodarczych, są zjawiskami całkowicie naturalnymi i nie niosącymi zagrożenia dla przyszłego oblicza odnawiających się lasów.

Niewielkie powierzchnie w obrębie rezerwatu są pokryte przez zwarte drzewostany świerkowe. Fitocenozy te są mocno zubożałe florystycznie, przede wszystkim na skutek bardzo silnego, trwającego przez cały rok zacienienia. W runie występują tam nieliczne gatunki leśne o szerokiej skali ekologicznej, a także – co prawda w rozproszeniu i nielicznie – gatunki typowe dla żyznych buczyn. W miejscach, gdzie na skutek działania szkodników drzewostan świerkowy został usunięty, rozwijają się zwarte zbiorowiska gatunków porębowych – trzcinnika piaskowego i jeżyn.

Potencjalna roślinność naturalna rezerwatu

Potencjalną roślinność naturalną terenu rezerwatu „Długogóry” stanowią dwa zespoły roślinne. Obszary gleb mineralnych stanowią w całości potencjalne siedlisko żyznej buczyny niżowej (*Melico-Fagetum*). Dna bezodpływowych zagłębień – siedliska brzeziny bagiennej (*Betuletum pubescentis*).

Flora roślin naczyniowych

Na terenie rezerwatu „Długogóry” odnotowano występowanie 259 gatunków roślin naczyniowych, co stanowi ok. 15% flory Pomorza Zachodniego (**Kujawa-Pawlaczyk i Pawlaczyk 2001**). Wszystkie taksony zostały odnotowane w trakcie niniejszych badań. Inwentaryzacja potwierdziła występowanie na terenie rezerwatu wszystkich gatunków podanych przez **Shillera (1979)** w dokumentacji projektowej dla tego obiektu.

We florze dominują gatunki typowe dla mezotroficznych lasów liściastych oraz gatunki buczynowe. Ważną grupą są także gatunki bagienne, wśród których spotyka się stosunkowo rzadkie taksony szuwarowe (np. *Calamagrostis stricta*) i torfowiskowe, w tym grupę gatunków torfowisk przejściowych (np. *Eriophorum vaginatum*, *Oxycoccus quadripetalus*, *Betula pubescens*, *Potentilla palustris*).

Na podkreślenie zasługuje, stosunkowo niewielki we florze rezerwatu, udział antropofitów. Dodatkowo – większość z nich występuje w antropogenicznie zmienionych miejscach, wzdłuż dróg na obrzeżach omawianego obiektu. Natomiast fitocenozy leśne w jego wnętrzu nie zawierają antropofitów niemal w ogóle (poza występującym wszędzie niecierpkim drobnokwiatowym *Impatiens parviflora* oraz tworzącym własne zarośla rdestowcem ostrokończystym *Reynoutria japonica*).

We florze rezerwatu nie spotkano żadnego gatunku objętego ochroną całkowitą. Rośnie tu natomiast sześć gatunków objętych ochroną częściową. Są to: cis pospolity *Taxus baccata*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata*, przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, przytulia wonna *Galium odoratum*. Na terenie rezerwatu występuje także wiele gatunków nie objętych ochroną, lecz ze względu na rzadkość występowania, uznawanych za cenne elementy flory Pomorza Zachodniego (**Kujawa-Pawlaczyk i Pawlaczyk 2001**). Są wśród nich: wyczyniec czerwonożółty *Alopecurus aequalis*, potoczniak wąskolistny *Berula erecta*, trzcinnik prosty *Calamagrostis stricta*, rzęśl długoszyjkowa *Callitriche cophocarpa*, turzycza nitkowata *Carex lasiocarpa*, turzycza leśna *Carex sylvatica*, turzycza lisia *Carex vulpina*, nercznica szerokolistna *Dryopteris dilatata*, kostrzewa leśna *Festuca altissima*, zachyłka trójkątna *Gymnocarpium dryopteris*, tojeść gajowa *Lysimachia nemorum*, tojeść bukietowa *Lysimachia thyrsoiflora*, perłówka jednokwiatowa *Melica uniflora*, kropidło wodne *Oenanthe aquatica*, czworolist pospolity *Paris quadrifolia*, jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*.

Wykaz gatunków roślin naczyniowych

W zestawieniu podano gatunki roślin naczyniowych stwierdzone na terenie rezerwatu w 2001 roku. Nazewnictwo gatunków przyjęto za **Mirkiem i in.** (1995), a układ systematyczny za **Rutkowskim** (1998).

Lp.	Nazwa naukowa	Nazwa polska	Rodzina
1	2	3	4
1	<i>Equisetum sylvaticum</i> L.	Skrzyp leśny	<i>Equisetaceae</i>
2	<i>Equisetum fluviatile</i> L.	Skrzyp bagienny	<i>Equisetaceae</i>
3	<i>Pteridium aquilinum</i> (L.) Kuhn	Orlica pospolita	<i>Hypolepidaceae</i>
4	<i>Thelypteris palustris</i> Schott	Nercznica błotna	<i>Thelypteridaceae</i>
5	<i>Athyrium filix-femina</i> (L.) Roth	Wietlica samicza	<i>Athyriaceae</i>
6	<i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott	Nercznica samcza	<i>Aspidiaceae</i>
7	<i>Dryopteris carthusiana</i> (Vill.) H. P. Fuchs	Nercznica krótkoostna	<i>Aspidiaceae</i>
8	<i>Dryopteris dilatata</i> (Hoffm.) A. Gray	Nercznica szerokolistna	<i>Aspidiaceae</i>
9	<i>Gymnocarpium dryopteris</i> (L.) Newman	Zachyłka trójkątna	<i>Aspidiaceae</i>
10	<i>Pseudotsuga taxifolia</i> Britton	Daglezja zielona	<i>Pinaceae</i>
11	<i>Picea abies</i> (L.) Karsten	Świerk pospolity	<i>Pinaceae</i>
12	<i>Larix decidua</i> Mill.	Modrzew europejski	<i>Pinaceae</i>

1	2	3	4
13	<i>Pinus strobus</i> L.	Sosna wejmutka	<i>Pinaceae</i>
14	<i>Pinus sylvestris</i> L.	Sosna zwyczajna	<i>Pinaceae</i>
15	<i>Taxus baccata</i> L.	Cis pospolity	<i>Taxaceae</i>
16	<i>Salix pentandra</i> L.	Wierzba pięciopręcikowa	<i>Salicaceae</i>
17	<i>Salix caprea</i> L.	Wierzba iwa	<i>Salicaceae</i>
18	<i>Salix cinerea</i> L.	Wierzba szara	<i>Salicaceae</i>
19	<i>Salix aurita</i> L.	Wierzba uszata	<i>Salicaceae</i>
20	<i>Populus tremula</i> L.	Topola osika	<i>Salicaceae</i>
21	<i>Betula pubescens</i> Ehrh.	Brzoza omszona	<i>Betulaceae</i>
22	<i>Betula pendula</i> Roth	Brzoza brodawkowata	<i>Betulaceae</i>
23	<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.	Olsza czarna	<i>Betulaceae</i>
24	<i>Carpinus betulus</i> L.	Grab zwyczajny	<i>Corylaceae</i>
25	<i>Corylus avellana</i> L.	Leszczyna pospolita	<i>Corylaceae</i>
26	<i>Fagus sylvatica</i> L.	Buk zwyczajny	<i>Fagaceae</i>
27	<i>Quercus robur</i> L.	Dąb szypułkowy	<i>Fagaceae</i>
28	<i>Quercus petraea</i> (Matt.) Liebl.	Dąb bezszypułkowy	<i>Fagaceae</i>
29	<i>Quercus rubra</i> L.	Dąb czerwony	<i>Fagaceae</i>
30	<i>Ulmus glabra</i> Huds.	Wiąz górski	<i>Ulmaceae</i>
31	<i>Humulus lupulus</i> L.	Chmiel zwyczajny	<i>Cannabaceae</i>
32	<i>Urtica dioica</i> L.	Pokrzywa zwyczajna	<i>Urticaceae</i>
33	<i>Polygonum hydropiper</i> L.	Rdest ostrogorzki	<i>Polygonaceae</i>
34	<i>Polygonum persicaria</i> L.	Rdest plamisty	<i>Polygonaceae</i>
35	<i>Polygonum lapathifolium</i> L.	Rdest szczawiolistny	<i>Polygonaceae</i>
36	<i>Fallopia convolvulus</i> (L.) Á. Löve	Rdestówka powojowata	<i>Polygonaceae</i>
37	<i>Fallopia dumetorum</i> (L.) Holub	Rdestówka zaroślowa	<i>Polygonaceae</i>
38	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.	Rdestowiec ostrokończysty	<i>Polygonaceae</i>
39	<i>Rumex acetosella</i> L.	Szczaw polny	<i>Polygonaceae</i>
40	<i>Rumex acetosa</i> L.	Szczaw zwyczajny	<i>Polygonaceae</i>
41	<i>Rumex obtusifolius</i> L.	Szczaw tępolistny	<i>Polygonaceae</i>
42	<i>Rumex hydrolapathum</i> Huds.	Szczaw lancetowaty	<i>Polygonaceae</i>
43	<i>Chenopodium album</i> L.	Komosa biała	<i>Chenopodiaceae</i>
44	<i>Atriplex patula</i> L.	Łoboda oszczepowata	<i>Chenopodiaceae</i>
45	<i>Moehringia trinervia</i> (L.) Clairv.	Możylinek trójnerwowy	<i>Caryophyllaceae</i>
46	<i>Stellaria nemorum</i> L.	Gwiazdnica gajowa	<i>Caryophyllaceae</i>
47	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	Gwiazdnica pospolita	<i>Caryophyllaceae</i>
48	<i>Stellaria pallida</i> (Dumort.) Piré	Gwiazdnica biała	<i>Caryophyllaceae</i>
49	<i>Stellaria holostea</i> L.	Gwiazdnica wielkokwiatowa	<i>Caryophyllaceae</i>
50	<i>Cerastium holosteoides</i> Fr. em. Hyl.	Rogownica pospolita	<i>Caryophyllaceae</i>
51	<i>Myosoton aquaticum</i> (L.) Moench	Kościenica wodna	<i>Caryophyllaceae</i>
52	<i>Melandrium album</i> (Mill.) Garcke	Bniec biały	<i>Caryophyllaceae</i>
53	<i>Ceratophyllum demersum</i> L. s.s.	Rogatek sztywny	<i>Ceratophyllaceae</i>
54	<i>Caltha palustris</i> L.	Knieć błotna	<i>Ranunculaceae</i>
55	<i>Anemone nemorosa</i> L.	Zawilec gajowy	<i>Ranunculaceae</i>
56	<i>Anemone ranunculoides</i> L.	Zawilec żółty	<i>Ranunculaceae</i>
57	<i>Hepatica nobilis</i> Schreb.	Przylaszczka pospolita	<i>Ranunculaceae</i>
58	<i>Ficaria verna</i> Huds.	Ziarnopłon wiosenny	<i>Ranunculaceae</i>
59	<i>Ranunculus flammula</i> L.	Jaskier płomiennik	<i>Ranunculaceae</i>
60	<i>Ranunculus sceleratus</i> L.	Jaskier jadowity	<i>Ranunculaceae</i>
61	<i>Ranunculus repens</i> L.	Jaskier rozłogowy	<i>Ranunculaceae</i>
62	<i>Ranunculus lanuginosus</i> L.	Jaskier kosmaty	<i>Ranunculaceae</i>
63	<i>Ranunculus acris</i> L. s.s.	Jaskier ostry	<i>Ranunculaceae</i>
64	<i>Chelidonium majus</i> L.	Glistnik jaskótcze ziele	<i>Papaveraceae</i>
65	<i>Alliaria petiolata</i> (M. Bieb.) Cavara & Grande	Czosnaczek pospolity	<i>Brassicaceae</i>

1	2	3	4
66	<i>Rorippa amphibia</i> (L.) Besser	Rzepicha ziemnowodna	<i>Brassicaceae</i>
67	<i>Cardamine amara</i> L. s.s.	Rzeżucha gorzka	<i>Brassicaceae</i>
68	<i>Erophila verna</i> (L.) Chevall.	Wiosnówka pospolita	<i>Brassicaceae</i>
69	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik.	Tasznik pospolity	<i>Brassicaceae</i>
70	<i>Filipendula ulmaria</i> (L.) Maxim.	Wiązówka błotna	<i>Rosaceae</i>
71	<i>Rubus saxatilis</i>	Malina kamionka	<i>Rosaceae</i>
72	<i>Rubus idaeus</i> L.	Malina właściwa	<i>Rosaceae</i>
73	<i>Rubus caesius</i> L.	Jeżyna popielica	<i>Rosaceae</i>
74	<i>Rubus fruticosus</i> coll.	Jeżyny (różne gatunki)	<i>Rosaceae</i>
75	<i>Agrimonia eupatoria</i> L.	Rzepik pospolity	<i>Rosaceae</i>
76	<i>Geum rivale</i> L.	Kuklik zwisyły	<i>Rosaceae</i>
77	<i>Geum urbanum</i> L.	Kuklik pospolity	<i>Rosaceae</i>
78	<i>Comarum palustre</i> L.	Siedmiopalecznik błotny	<i>Rosaceae</i>
79	<i>Potentilla anserina</i> L.	Pięciornik gęsi	<i>Rosaceae</i>
80	<i>Potentilla erecta</i> (L.) Raeusch.	Pięciornik kurze ziele	<i>Rosaceae</i>
81	<i>Potentilla reptans</i> L.	Pięciornik rozłogowy	<i>Rosaceae</i>
82	<i>Potentilla argentea</i> L. s.s.	Pięciornik srebrny	<i>Rosaceae</i>
83	<i>Fragaria vesca</i> L.	Poziomka pospolita	<i>Rosaceae</i>
84	<i>Sorbus aucuparia</i> L. em. Hedl.	Jarząb pospolity	<i>Rosaceae</i>
85	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	Głóg jednoszyjkowy	<i>Rosaceae</i>
86	<i>Crataegus laevigata</i> (Poir.) DC.	Głóg dwuszyjkowy	<i>Rosaceae</i>
87	<i>Padus avium</i> Mill.	Czeremcha zwyczajna	<i>Rosaceae</i>
88	<i>Astragalus glycyphyllos</i> L.	Traganek szerokolistny	<i>Fabaceae</i>
89	<i>Vicia sativa</i> L.	Wyka siewna	<i>Fabaceae</i>
90	<i>Vicia angustifolia</i> L.	Wyka wąskolistna	<i>Fabaceae</i>
91	<i>Trifolium repens</i> L.	Koniczyna biała	<i>Fabaceae</i>
92	<i>Trifolium alpestre</i> L.	Koniczyna dwukłosowa	<i>Fabaceae</i>
93	<i>Trifolium medium</i> L.	Koniczyna pogięta	<i>Fabaceae</i>
94	<i>Oxalis stricta</i> L.	Szczawik żółty	<i>Oxalidaceae</i>
95	<i>Oxalis acetosella</i> L.	Szczawik zajęczy	<i>Oxalidaceae</i>
96	<i>Geranium palustre</i> L.	Bodziszek błotny	<i>Geraniaceae</i>
97	<i>Geranium robertianum</i> L.	Bodziszek cuchnący	<i>Geraniaceae</i>
98	<i>Erodium cicutarium</i> (L.) L'Hér.	Iglica pospolita	<i>Geraniaceae</i>
99	<i>Mercurialis perennis</i> L.	Szczyr trwały	<i>Euphorbiaceae</i>
100	<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	Klon jawor	<i>Aceraceae</i>
101	<i>Acer platanoides</i> L.	Klon zwyczajny	<i>Aceraceae</i>
102	<i>Impatiens parviflora</i> Dc.	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Balsaminaceae</i>
103	<i>Impatiens noli-tangere</i> L.	Niecierpek pospolity	<i>Balsaminaceae</i>
104	<i>Euonymus europaeus</i> L.	Trzmielina zwyczajna	<i>Celastraceae</i>
105	<i>Frangula alnus</i> Mill.	Kruszyna pospolita	<i>Rhamnaceae</i>
106	<i>Hypericum perforatum</i> L.	Dziurawiec zwyczajny	<i>Clusiaceae</i>
107	<i>Viola reichenbachiana</i> Jord. ex Boreau	Fiołek leśny	<i>Violaceae</i>
108	<i>Viola riviniana</i> Rchb.	Fiołek Rivina	<i>Violaceae</i>
109	<i>Viola canina</i> L.	Fiołek psi	<i>Violaceae</i>
110	<i>Lythrum salicaria</i> L.	Krwawnica pospolita	<i>Lythraceae</i>
111	<i>Circaea lutetiana</i> L.	Czartawa pospolita	<i>Onagraceae</i>
112	<i>Chamaenerion angustifolium</i> (L.) Scop.	Wierzbówka kiprzyca	<i>Onagraceae</i>
113	<i>Epilobium hirsutum</i> L.	Wierzbownica kosmata	<i>Onagraceae</i>
114	<i>Epilobium parviflorum</i> Schreb.	Wierzbownica drobnokwiatowa	<i>Onagraceae</i>
115	<i>Epilobium montanum</i> L.	Wierzbownica górską	<i>Onagraceae</i>
116	<i>Hydrocotyle vulgaris</i> L.	Wąkrota zwyczajna	<i>Apiaceae</i>
117	<i>Sanicula europaea</i> L.	Żankiel zwyczajny	<i>Apiaceae</i>
118	<i>Chaerophyllum temulum</i> L.	Świerżbek gajowy	<i>Apiaceae</i>

1	2	3	4
119	<i>Anthriscus sylvestris</i> (L.) Hoffm.	Trybula leśna	Apiaceae
120	<i>Pimpinella saxifraga</i> L.	Biedrzyca mniejszy	Apiaceae
121	<i>Aegopodium podagraria</i> L.	Podagrycznik pospolity	Apiaceae
122	<i>Berula erecta</i> (Huds.) Coville	Potocznic wąskolistny	Apiaceae
123	<i>Oenanthe aquatica</i> (L.) Poir.	Kropidło wodne	Apiaceae
124	<i>Cicuta virosa</i> L.	Szaleń jadowity	Apiaceae
125	<i>Angelica sylvestris</i> L.	Dzięgiel leśny	Apiaceae
126	<i>Peucedanum palustre</i> (L.) Moench	Gorysz błotny	Apiaceae
127	<i>Heracleum sibiricum</i> L.	Barszcz syberyjski	Apiaceae
128	<i>Torilis japonica</i> (Houtt.) DC.	Kłobuczka pospolita	Apiaceae
129	<i>Calluna vulgaris</i> (L.) Hull	Wrzos zwyczajny	Ericaceae
130	<i>Oxycoccus palustris</i> Pers.	Żurawina błotna	Ericaceae
131	<i>Vaccinium myrtillus</i> L.	Borówka czarna	Ericaceae
132	<i>Lysimachia nemorum</i> L.	Tojeść gajowa	Primulaceae
133	<i>Lysimachia thyrsoflora</i> L.	Tojeść bukietowa	Primulaceae
134	<i>Lysimachia vulgaris</i> L.	Tojeść pospolita	Primulaceae
135	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	Jesion wyniosły	Oleaceae
136	<i>Menyanthes trifoliata</i> L.	Bobrek trójlistkowy	Menyanthaceae
137	<i>Galium aparine</i> L.	Przytulia czepna	Rubiaceae
138	<i>Galium odoratum</i> (L.) Scop.	Marzanka wonna	Rubiaceae
139	<i>Galium mollugo</i> L.	Przytulia pospolita	Rubiaceae
140	<i>Calystegia sepium</i> (L.) R. Br.	Kielisznik zarosłowy	Convolvulaceae
141	<i>Pulmonaria obscura</i> Dumort.	Miodunka ćma	Boraginaceae
142	<i>Myosotis palustris</i> (L.) L. em. Rchb.	Niezapominajka błotna	Boraginaceae
143	<i>Myosotis sylvatica</i> Ehrh. ex Hoffm.	Niezapominajka leśna	Boraginaceae
144	<i>Callitriche cophocarpa</i> Sendtn.	Rzęśl długoszyjkowa	Callitricaceae
145	<i>Ajuga reptans</i> L.	Dąbrówka rozłogowa	Lamiaceae
146	<i>Scutellaria galericulata</i> L.	Tarczycza pospolita	Lamiaceae
147	<i>Galeopsis speciosa</i> Mill.	Poziewnik pstry	Lamiaceae
148	<i>Galeopsis pubescens</i> Besser	Poziewnik miękkowłosy	Lamiaceae
149	<i>Galeopsis tetrahit</i> L.	Poziewnik szorstki	Lamiaceae
150	<i>Lamium purpureum</i> L.	Jasnota purpurowa	Lamiaceae
151	<i>Galeobdolon luteum</i> Huds.	Gajowiec żółty	Lamiaceae
152	<i>Leonurus cardiaca</i> L.	Serdecznik pospolity	Lamiaceae
153	<i>Ballota nigra</i> L.	Mierznicza czarna	Lamiaceae
154	<i>Stachys sylvatica</i> L.	Czyściec leśny	Lamiaceae
155	<i>Stachys palustris</i> L.	Czyściec błotny	Lamiaceae
156	<i>Glechoma hederacea</i> L.	Bluszcz kurdybanek	Lamiaceae
157	<i>Prunella vulgaris</i> L.	Głowienka pospolita	Lamiaceae
158	<i>Lycopus europaeus</i> L.	Karbieńec pospolity	Lamiaceae
159	<i>Mentha aquatica</i> L.	Mięta nadwodna	Lamiaceae
160	<i>Solanum dulcamara</i> L.	Psianka słodkogórz	Solanaceae
161	<i>Veronica hederifolia</i> L. s.s.	Przetacznik bluszczowy	Scrophulariaceae
162	<i>Veronica officinalis</i> L.	Przetacznik leśny	Scrophulariaceae
163	<i>Veronica chamaedrys</i> L.	Przetacznik ożankowy	Scrophulariaceae
164	<i>Plantago major</i> L.	Babka zwyczajna	Plantaginaceae
165	<i>Sambucus nigra</i> L.	Dziki bez czarny	Caprifoliaceae
166	<i>Viburnum opulus</i> L.	Kalina koralowa	Caprifoliaceae
167	<i>Adoxa moschatellina</i> L.	Piżmaczek wiosenny	Adoxaceae
168	<i>Valeriana officinalis</i> L.	Kozłek lekarski	Valerianaceae
169	<i>Campanula rotundifolia</i> L.	Dzwonek okrągłolistny	Campanulaceae
170	<i>Campanula rapunculoides</i> L.	Dzwonek jednostronny	Campanulaceae
171	<i>Eupatorium cannabinum</i> L.	Sadziec konopiasty	Asteraceae

1	2	3	4
172	<i>Solidago virgaurea</i> L. s.s.	Nawłóć pospolita	<i>Asteraceae</i>
173	<i>Gnaphalium sylvaticum</i> L.	Szarota leśna	<i>Asteraceae</i>
174	<i>Bidens frondosa</i> L.	Uczep amerykański	<i>Asteraceae</i>
175	<i>Bidens tripartita</i> L.	Uczep trójlistkowy	<i>Asteraceae</i>
176	<i>Galinsoga parviflora</i> Cav.	Żóltlica drobnokwiatowa	<i>Asteraceae</i>
177	<i>Achillea millefolium</i> L.	Krwawnik pospolity	<i>Asteraceae</i>
178	<i>Artemisia vulgaris</i> L.	Bylica pospolita	<i>Asteraceae</i>
179	<i>Arctium tomentosum</i> Mill.	Łopian pajęczynowaty	<i>Asteraceae</i>
180	<i>Cirsium oleraceum</i> (L.) Scop.	Ostrożeń warzywny	<i>Asteraceae</i>
181	<i>Mycelis muralis</i> (L.) Dumort.	Sałatik leśny	<i>Asteraceae</i>
182	<i>Lapsana communis</i> L. s.s.	Łoczyga pospolita	<i>Asteraceae</i>
183	<i>Crepis paludosa</i> (L.) Moench	Pępawa błotna	<i>Asteraceae</i>
184	<i>Hieracium laevigatum</i> Willd.	Jastrzębiec gładki	<i>Asteraceae</i>
185	<i>Hieracium sabaudum</i> L.	Jastrzębiec sabaudzki	<i>Asteraceae</i>
186	<i>Hieracium murorum</i> L.	Jastrzębiec leśny	<i>Asteraceae</i>
187	<i>Hieracium lachenalii</i> C.C. Gmel.	Jastrzębiec Lachenala	<i>Asteraceae</i>
188	<i>Alisma plantago-aquatica</i> L.	Żabieniec babka wodna	<i>Alismataceae</i>
189	<i>Potamogeton natans</i> L.	Rdestnica pływająca	<i>Potamogetonaceae</i>
190	<i>Maianthemum bifolium</i> (L.) F. W. Schmidt	Konwalijka dwulistna	<i>Liliaceae</i>
191	<i>Polygonatum multiflorum</i> (L.) All.	Kokoryczka wielokwiatowa	<i>Liliaceae</i>
192	<i>Paris quadrifolia</i> L.	Czworolist pospolity	<i>Liliaceae</i>
193	<i>Iris pseudacorus</i> L.	Kosaciec żółty	<i>Iridaceae</i>
194	<i>Juncus effusus</i> L.	Sit rozpięchły	<i>Juncaceae</i>
195	<i>Juncus bufonius</i> L.	Sit dwuzielny	<i>Juncaceae</i>
196	<i>Juncus articulatus</i> L. em. K. Richt.	Sit członowaty	<i>Juncaceae</i>
197	<i>Luzula pilosa</i> (L.) Willd.	Kosmatka owłosiona	<i>Juncaceae</i>
198	<i>Luzula multiflora</i> (Retz.) Lej.	Kosmatka licznokwiatowa	<i>Juncaceae</i>
199	<i>Festuca altissima</i> All.	Kostrzewa leśna	<i>Poaceae</i>
200	<i>Festuca gigantea</i> (L.) Vill.	Kostrzewa olbrzymia	<i>Poaceae</i>
201	<i>Festuca rubra</i> L. s.s.	Kostrzewa czerwona	<i>Poaceae</i>
202	<i>Poa annua</i> L.	Wiechlina roczna	<i>Poaceae</i>
203	<i>Poa pratensis</i> L.	Wiechlina łąkowa	<i>Poaceae</i>
204	<i>Poa angustifolia</i> L.	Wiechlina wąskolistna	<i>Poaceae</i>
205	<i>Poa trivialis</i> L.	Wiechlina zwyczajna	<i>Poaceae</i>
206	<i>Poa nemoralis</i> L.	Wiechlina gajowa	<i>Poaceae</i>
207	<i>Dactylis polygama</i> Horv.	Kupkówka Aschersona	<i>Poaceae</i>
208	<i>Melica uniflora</i> Retz.	Perłówka jednokwiatowa	<i>Poaceae</i>
209	<i>Melica nutans</i> L.	Perłówka zwisła	<i>Poaceae</i>
210	<i>Glyceria plicata</i> Fr.	Manna fałdowana	<i>Poaceae</i>
211	<i>Bromus inermis</i> Leyss.	Stokłosa bezostna	<i>Poaceae</i>
212	<i>Brachypodium sylvaticum</i> (Huds.) P. Beauv.	Kłosownica leśna	<i>Poaceae</i>
213	<i>Agropyron repens</i> (L.) P. Beauv.	Perz właściwy	<i>Poaceae</i>
214	<i>Arrhenatherum elatius</i> (L.) P. Beauv. ex J. Presl & C. Presl	Rajgras wyniosły	<i>Poaceae</i>
215	<i>Deschampsia caespitosa</i> (L.) P. Beauv.	Śmiałek darniowy	<i>Poaceae</i>
216	<i>Deschampsia flexuosa</i> (L.) Trin.	Śmiałek pogięty	<i>Poaceae</i>
217	<i>Anthoxanthum odoratum</i> L.	Tomka wonna	<i>Poaceae</i>
218	<i>Holcus lanatus</i> L.	Kłosówka wełnista	<i>Poaceae</i>
219	<i>Holcus mollis</i> L.	Kłosówka miękka	<i>Poaceae</i>
220	<i>Agrostis canina</i> L.	Mietlica psia	<i>Poaceae</i>
221	<i>Agrostis capillaris</i> L.	Mietlica pospolita	<i>Poaceae</i>
222	<i>Agrostis gigantea</i> Roth	Mietlica olbrzymia	<i>Poaceae</i>
223	<i>Agrostis stolonifera</i> L.	Mietlica rozłogowa	<i>Poaceae</i>

1	2	3	4
224	<i>Calamagrostis stricta</i> (Timm) Koeler	Trzcinnik prosty	Poaceae
225	<i>Calamagrostis arundinacea</i> (L.) Roth	Trzcinnik leśny	Poaceae
226	<i>Calamagrostis canescens</i> (Weber) Roth	Trzcinnik lancetowaty	Poaceae
227	<i>Calamagrostis epigejos</i> (L.) Roth	Trzcinnik piaskowy	Poaceae
228	<i>Alopecurus geniculatus</i> L.	Wyczyniec kolankowy	Poaceae
229	<i>Alopecurus aequalis</i> Sobol.	Wyczyniec czerwonożółty	Poaceae
230	<i>Phalaris arundinacea</i> L.	Mozga trzcinowata	Poaceae
231	<i>Milium effusum</i> L.	Prosownica rozpierzchła	Poaceae
232	<i>Molinia caerulea</i> (L.) Moench	Trzęślica modra	Poaceae
233	<i>Calla palustris</i> L.	Czermień błotna	Araceae
234	<i>Lemna trisulca</i> L.	Rzęsa trójrowkowa	Lemnaceae
235	<i>Lemna minor</i> L.	Rzęsa drobna	Lemnaceae
236	<i>Spirodela polyrhiza</i> (L.) Schleid.	Spirodela wielokorzeniowa	Lemnaceae
237	<i>Sparganium erectum</i> L. em. Rchb. s.s.	Jeżogłówka gałęzista	Sparganiaceae
238	<i>Typha latifolia</i> L.	Pałka szerokolistna	Typhaceae
239	<i>Scirpus sylvaticus</i> L.	Sitowie leśne	Cyperaceae
240	<i>Eriophorum vaginatum</i> L.	Welnianka pochwowata	Cyperaceae
241	<i>Eriophorum angustifolium</i> Honck.	Welnianka wąskolistna	Cyperaceae
242	<i>Carex remota</i> L.	Turzyca odległokłosa	Cyperaceae
243	<i>Carex echinata</i> Murray	Turzyca gwiazdkowata	Cyperaceae
244	<i>Carex canescens</i> L.	Turzyca siwa	Cyperaceae
245	<i>Carex paniculata</i> L.	Turzyca prosowa	Cyperaceae
246	<i>Carex vulpina</i> L.	Turzyca lisia	Cyperaceae
247	<i>Carex spicata</i> Huds.	Turzyca ściśniona	Cyperaceae
248	<i>Carex pairae</i> F.W. Schultz	Turzyca najeżona	Cyperaceae
249	<i>Carex nigra</i> Reichard	Turzyca pospolita	Cyperaceae
250	<i>Carex hirta</i> L.	Turzyca owłosiona	Cyperaceae
251	<i>Carex lasiocarpa</i> Ehrh.	Turzyca nitkowata	Cyperaceae
252	<i>Carex digitata</i> L.	Turzyca palczasta	Cyperaceae
253	<i>Carex pilulifera</i> L.	Turzyca pigułkowata	Cyperaceae
254	<i>Carex acutiformis</i> Ehrh.	Turzyca błotna	Cyperaceae
255	<i>Carex riparia</i> Curtis	Turzyca brzegowa	Cyperaceae
256	<i>Carex vesicaria</i> L.	Turzyca pęcherzykowata	Cyperaceae
257	<i>Carex rostrata</i> Stokes	Turzyca dzióbkowata	Cyperaceae
258	<i>Carex pseudocyperus</i> L.	Turzyca ciborowata	Cyperaceae
259	<i>Carex sylvatica</i> Huds.	Turzyca leśna	Cyperaceae

Wykaz systematyczny zbiorowisk roślinnych i dokumentacja fitosocjologiczna

Wykaz zbiorowisk roślinnych obejmuje jednostki zanotowane podczas inwentaryzacji wykonanej w sezonie wegetacyjnym 2001 roku. Zespoły identyfikowano w terenie, posługując się kluczem **Matuszkiewicza W.** (2001).

Zanotowano występowanie 26 syntaksonów o randze zespołu, spośród których zbiorowiska bagienne i wodne są reprezentowane najliczniej, ale występują jedynie w niewielkich płatach. Największą powierzchnię zajmują w rezerwacie płaty typowego podzespołu żywej buczyny niżowej (*Melico-Fagetum typicum*). Kolejne pod względem zajmowanej powierzchni jest zbiorowisko *Picea abies-Oxalis acetosella*, będące zbio-

rowiskiem zastępczym żyznej buczyny, powstałym na skutek nasadzeń świerka. Niewielkie powierzchnie w obrębie rezerwatu zajmują także kilkunastoletnie młodniki sosnowe, również porastające siedliska żyznej buczyny. Zbiorowiska wodne i bagienne występują w postaci niewielkich płątów na dnie bezodpływowych zagłębień terenu.

Nazewnictwo i układ systematyczny jednostek przyjęto za **Brzegiem i Wojterską** (1995). Systematyka i nazwy zespołów odpowiadają więc ujęciom stosowanym w Polsce od wielu lat. Jeżeli nazwy tradycyjne są odmienne od formalnie obowiązujących nazw zgodnych z międzynarodowym kodeksem nomenklatury fitosocjologicznej (tzn. opublikowanych w najnowszym wydaniu „Przewodnika do oznaczania zbiorowisk roślinnych” (**Matuszkiewicz** 2001), nazwy poprawne zamieszczono w nawiasach okrągłych.

ZBIOROWISKA LEŚNE I ZAROŚLOWE

Kl. *Alnetea glutinosae* Br.-Bl. et Tx. 43

Rz. *Alnetalia* Tx. 37

Zw. *Alnion glutinosae* (Malc. 29) Meijer Drees 36

1. *Salicetum pentandro-cinereae* (Almq. 29) Pass. 61
2. *Betuletum pubescentis* Tx. 37

Kl. *Quercu-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieg. 37

Rz. *Fagetalia silvaticae* Pawł. ap. Pawł., Sokoł., Wall. 28

Zw. *Fagion silvaticae* R. Tx. et Diem. 36

3. *Luzulo pilosae-Fagetum* Mat. 73
4. *Melico-Fagetum* Lohm. ap. Seibert 54 (= *Galio odorati-Fagetum* Rüb. 30 ex Soughnez et Thill 59)
5. **Zbiorowisko *Picea abies-Oxalis acetosella***

ZBIOROWISKA WODNE I BAGIENNE

Kl. *Lemnetea* Koch et Tx. 55

Rz. *Lemnetalia* Koch et Tx. 55

Zw. *Lemnion minoris* Koch et Tx. 55

6. *Callitricho-Lemnetum minoris* (Weber-O. 69) Pass. 78
7. *Lemnetum trisulcae* (Kelh. 15) Knapp et Stoffers 62

Kl. *Phragmitetea* Tx. et Prsg. 42

Rz. *Phragmitetalia* Koch 26

Zw. *Eleocharido-Sagittarion* Pass. 64

8. *Rorippo-Oenanthetum aquaticae* (Soo) Lohm. 50

Zw. *Sparganio-Glycerion* Br.-Bl. et Siss. ap. Boer 42

9. *Glycerietum plicatae* Oberd. 57

Zw. *Magnocaricion elatae* Koch 26

10. *Cicuto-Caricetum pseudocyperi* Boer et Siss. ap. Boer 42
11. *Thelypteridi-Phragmitetum* Kuiper 57
12. *Caricetum ripariae* (Soo 28) Knapp et Stoff. 62
13. *Caricetum paniculatae* Wang. 16 ex Roch. 51
14. *Caricetum acutiformis* Sauer 37

15. *Caricetum vulpinae* Now. 27**16. *Peucedano-Calamagrostietum canescentis* Weber 78**Kl. *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* (Nordh. 36) Tx. 37Rz. *Scheuchzerietalia palustris* Nordh. 36Zw. *Caricion lasiocarpae* Vanden Bergh. ap. Lebrun et al. 49**17. *Sphagno-Caricetum rostratae* Steff. 31 em. Dierß. 82****18. *Calletum palustris* (Osv. 23) Vanden Bergh. 52**Rz. *Caricetalia fuscae* Koch 26 em. Nordh. 36Zw. *Caricion fuscae* Koch 26 em. Klika 34**19. *Carici-Agrostietum caninae* Tx. 37****20. *Calamagrostietum neglectae* Steff. 31**Kl. *Bidentetea tripartitae* Tx., Lohm. et Prsg. 50Rz. *Bidentetalia tripartitae* Br.-Bl. et Tx. 43Zw. *Bidention tripartitae* Nordh. 40**21. *Bidenti-Alopecuretum aequalis* (Soo 27) Th. Müll. 74 em. Tx. 79**

ZBIOROWISKA OKRAJKOWE I PORĘBOWE

Kl. *Artemisietea* Lohm., Prsg. et Tx. 50Rz. *Galio-Calystegietalia sepium* (Tx. 50) Oberd. 67Zw. *Convolvulion sepium* Tx. 47**22. *Urtico-Calystegietum* Görs et Th. Müll. 69**Zw. *Aegopodion podagrariae* Tx. 67**23. *Urtico-Aegopodietum* Tx. (47) 67**Zw. *Lapsano-Geranion robertiani* (Tx. 67) Siss. 73**24. *Impatientetum parviflorae* Brzeg 87 mscr.****25. *Torilidetum japonicae* Lohm. 67**Kl. *Epilobietea angustifolii* Tx. et Prsg. 50 ap. Tx. 50Rz. *Epilobietalia angustifolii* (Vlieger 37) Tx. 50Zw. *Epilobion angustifolii* Tx. 50**26. *Calamagrostietum epigeios* Juraszek 28****Podsumowanie**

Rezerwat „Długogóry” (120,36 ha; 1977) to obiekt chroniony o bardzo dużej wartości przyrodniczej. Najważniejsze walory rezerwatu to:

- dobrze zachowany kompleks ekosystemów (reprezentowany przez 26 zespołów roślinnych), typowych dla żyznych obszarów czołowomorenowych, wykształcony na bardzo zróżnicowanym geomorfologicznie terenie,
- rozległy obszar dobrze zachowanych zbiorowisk leśnych (głównie buczyny pomorskiej) o typowym składzie florystycznym,

– liczne płyty zróżnicowanych zbiorowisk bagiennych, w tym torfowisk przejściowych i brzeziny bagiennej, porastających bardzo licznie tu występujące, niewielkie oczka wodne,

– bogata flora roślin naczyniowych, licząca 256 taksonów, odznaczająca się bardzo niewielkim udziałem roślin synantropijnych,

– duża liczba głazów narzutowych, o zróżnicowanym składzie mineralogicznym, będących siedliskiem bogatej flory mszystej i porostowej.

Oprócz wymienionych walorów przyrodniczych, obszar rezerwatu ma także wybitne walory krajobrazowe.

Literatura

- Brzeg A., Wojterska M.** (1996): Przegląd systematyczny zbiorowisk roślinnych Wielkopolski wraz z oceną stopnia ich zagrożenia. *Bad. Fizjogr. Pol. Zach. Ser. B* 45: 7-40.
- Czubiński Z., Gawłowska J., Zabierowski K.** (1977): Rezerwaty przyrody w Polsce. *Stud. Nat., Ser. B* 27, 1: 528.
- Kujawa-Pawlaczyk J., Pawlaczyk P.** (2001): Rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego (w granicach województwa zachodniopomorskiego). *Maszyn. Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie*.
- Matuszkiewicz J.M.** (2001): Zespoły leśne Polski. PWN, Warszawa.
- Matuszkiewicz J.M., Matuszkiewicz W.** (1996): Przegląd fitosocjologiczny zbiorowisk leśnych Polski (synteza). *Phytocoenosis* 8 (N.S.): 1-79.
- Matuszkiewicz W.** (2001): Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. *Vademecum Geobotanicum* 3. PWN, Warszawa.
- Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zajac A., Zajac M.** (1995): Vascular plants of Poland. A checklist. – Krytyczna lista roślin naczyniowych Polski. *Pol. Bot. Stud., Guideb. Ser.* 15.
- Rutkowski L.** (1998): Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. PWN, Warszawa.
- Schiller M.** (1979): Rezerwat geologiczno-krajobrazowy „Długogóry”. *Maszyn. Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wlkp.*

THE VEGETATION OF NATURE RESERVE “DŁUGOGÓRY”

S u m m a r y

The nature reserve “Długogóry” (120.36 ha; 1977), is a protected object having a very high ecological value. Its most remarkable features are a well-preserved complex of ecosystems (represented by 26 types of plant communities) which are typical for the geomorphologically diversified landscape of fertile glacial moraine. Very valuable are also well-conserved forest communities, mainly fertile, so-called “Pomeranian” beech forest, covering large areas of land. Among the forests there occur many paths of diversified swamp and wetland located in many local depressions, including peat-bogs and boreal birch forests growing on peat deposits. Very rich flora of vascular plants (256 species) contains a very small number of synanthropic species. Special feature is a large amount of erratic stones and boulders, which are a perfect habitat for rich and valuable moss and lichen species.

Besides the mentioned features, the area of the reserve has also outstanding scenic values.